

[Børsen.]

dansk Regering. Sagen blev altsaa afgjort paa denne Maade, og Skrivelsen udgik den 1. Juni 1941. Hvis man nu læser dette Papir igennem og ikke ved nøjere Besked om, hvad det, der dér staar, betyder, vil man maaske sige: Nej, kunde man virkelig fra Regeringens og fra 9 Mands Udvalgets Side gaa med til sligt? Men realiter betød det altsaa ikke saa forfærdelig meget. I øvrigt kan jeg til Beroligelse sige, at der ifølge de Oplysninger, jeg har indhentet i Krigsministeriet, overhovedet ikke meldte sig en eneste, efter at dette Aktstykke var sendt ud.

Som jeg allerede har udtalt, gjaldt det i Perioden 1940—43 om at vinde Tid, det gjaldt om at finde det rigtige Modtræk over for de Krav, der blev stillet fra Tyskernes Side, og der var fuldstændig Enighed inden for Rigsdag og Regering om, at det var af den største Betydning at bevare Administrationen paa danske Hænder, saa længe det overhovedet var forsvarligt.

Jeg vender tilbage til dette Frikorps. Det har stadig været Genstand for Omtale i Aviserne. De Straffe, der udmaales til dem, der er gaaet ind i Frikorpset, skal jeg ikke opholde mig længe ved. Spørgsmaalet har været Genstand for Debat ovre i det andet høje Ting ligesom tidligere her i Tinget, hvor jeg for mit Vedkommende havde Lejlighed til at udtale mig, og mine Udtalelser gik ganske kort ud paa, at der kunde være formildende Omstændigheder, hvor der var Tale om ganske unge, som lod sig forlede af disse Hververe, som rejste rundt i Landet for at faa unge Mennesker ind i Frikorpset. Jeg kender ikke Sagerne nøjere, og jeg skal heller ikke indlade mig paa en Kritik af de Domme, der er fældet; men det ser noget mærkeligt ud, at nogle bliver frikendt af Underretten for derefter at faa en Straf paa 4 Aar ved Landsretten.

Jeg tror dog, det var godt, om alle mærkede sig, hvad Professor Hal Koch har udtalt i en Tale, han holdt for kort Tid siden: „Lad os for vor egen Skyld vise nogen Skaansomhed, Varsomhed og Menneskelighed.“ Lad os vogte os for — det tilføjer jeg for mit eget Vedkommende —, at det ikke ligefrem bliver en Straffepidemi, der gaar over vort Land, for det kan komme til at ramme os haardt langt ud i Fremtiden. Jeg behøver vel ikke at nævne, at jeg selvfølgelig er enig med alle andre i, at de, der virkelig for Alvor har forset sig, skal have strenge Straffe, men det er et Spørgsmaal, om man ikke med Hensyn til mindre For-

seelser gaar for vidt; jeg tror, det er den almindelige Mening her paa Rigsdagen.

Jeg vil, naar jeg dvæler ved denne Periode fra 1940 til 1943, sige, at Forholdet altsaa var det, at vi ikke opfyldte de Ønsker og Krav, der kom fra tysk Side. I hvert enkelt Tilfælde maatte vi tage Stilling til, om vi skulde svare nej, hvilket jo skete mangfoldige Gange. Men paa den anden Side maatte vi gøre Indrømmelser, for at vi overhovedet kunde bevare vort Lands Styre, og her er det, vore Kritikere mener, at vi paa et tidligere Tidspunkt skulde have styrtet os ud i Katastrofen. Vi taler om Tilstandene i Norge. Ja, men hvordan var det i Polen, hvordan i Holland? Skulde vi have hele vort Land ødelagt? Nej, jeg tror, at de roligt dømmende vil give os Ret, naar jeg udtaler, at det vistnok i det store og hele gik, som det skulde. Vi blev skaanet i Forhold til mange andre Lande, hvorfor skal vi saa nu bagefter — hvad der tit er Tilfældet — anvende den hadske Tone mellem Landsmænd, der var besjælet af det samme Ønske: et frit Danmark.

At der er begaaet Fejl, er selvfølgelig, det vilde være underligt andet i en saa enestaaende vanskelig Situation, som vi var ude i. Men jeg vil altsaa hævde, at det gik nogenlunde, som det skulde; Regering og Rigsdag holdt ud paa deres Post, saa længe det overhovedet var forsvarligt, og da vi modtog det tyske Ultimatum den 28. August 1943, blev det enstemmigt og omgaaende afvist. Det stærke Sammenhold i Krigsperioden var efter min Opfattelse vort eneste Aktiv. Det var et Lyspunkt i Mørket, at Samarbejdet de politiske Partier imellem var enestaaende, og at vi stadig blev fastere mejslet sammen, som Aarene gik, indtil vor Befrielsestid kom den 5. Maj.

Nu kan vi tale frit, og nu skal der altsaa være Valg. Jeg skal ikke selv ud i Valgkampen, men jeg vil haabe, som det ogsaa er sagt fra anden Side, at den maa finde Sted under værdige Former, saa at vi — og det gælder jo alle her i Rigsdagen —, som stod sammen under Besættelsen, ogsaa nu i Fællesskab vil vedstaa Ansvaret for den Politik, der blev ført i Krigens Tid. Hvad den nye Rigsdag i første Linie skal foretage sig, skal jeg ikke udtale meget om; der er faldet Udtalelser, som kunde tyde paa, at der i første Linie bliver Tale om en Grundlovsrevision. Mon man nu ikke ved nærmere Overvejelse vil give mig Ret i, at det, Kræfterne først og fremmest bør sættes ind paa, er at bringe Orden i vore Finanser og tilvejebringe et Budget, som det danske Folk er i Stand til at bære. Det er jo fuld-